

KEYNES A KEYNESOVSTVO: SPORY O HOSPODÁRSKU POLITIKU¹

IŠA JÁN, DOC., ING. DRSC.

ABSTRACT

Keynesovstvo má v súčasnosti mnohé významy, a to nielen u kritikov Keynesovho učenia, ale aj u jeho stúpencov. V užšom zmysle sa keynesovstvo chápe ako makroekonomická teória a politika na stabilizáciu ekonomiky zameraná na udržanie nízkej úrovne nezamestnanosti. Príčiny popularity keynesovstva. Keynesovská revolúcia a jej kritici. Regulovanie agregátneho dopytu a problém deficitného financovania – skresľovanie Keynesových názorov. Postkeynesovstvo – „disidentská“ škola v makroekonómii. Postkeynesovská interpretácia Keynesa a kritika neoklasickej ekonómie. Charakteristické črty postkeynesovského prístupu k hospodárskej, osobitne menovej politike. Kritika modelu IS-LM. Nové keynesovstvo – mikroekonomické základy, cenová a mzdová nepružnosť.

Keynesianism has many meanings not only in the writings of his critics but also in the works of various of his critics but also in the works of various Keynesian economists and interpreters. The label Keynesianism is used in narrower sense as a macroeconomic theory and policy to stabilize the economy and to maintain low levels of unemployment. The causes of the popularity of Keynesian economics and the economics of Keynes. Aggregate demand management and the problem of deficit spending – the mislabeling of Keynes' views on economic theory a policy. Post Keynesian economics – “dissident” school of economic thought. Post Keynesian interpretation of Keynes and its critique of neoclassical economics. Characteristic features of Post Keynesian approach to economic, particularly to monetary policy. The critique of the IS-LM model. New Keynesism – its microeconomic foundations, wage and price rigidity.

KLúčové slová: Keynesovská revolúcia, keynesovská ekonómia a ekonómia Keynesa, hlavné zložky Keynesovej teórie, regulovanie dopytu, deficitné financovanie, Postkeynesovstvo.

Key words: Keynesian revolution, Keynesian Economics and the Economics of Keynes, main features of Keynesian theory, demand management, deficit spending. Post Keynesianism.

Keynesova *Všeobecná teória zamestnanosti, úroku a peňazí* ohlásila revolúciu v ekonomickej teórii a začiatok modernej makroekonómie. Žiadne iné dielo v minulom storočí nevyvolalo takú vlnu obdivu a súhlasu na jednej strane a kritiky a odmietania na strane druhej.² Keynesovská revolúcia – na rozdiel od neoklasickej ekonómie, ktorá stála v 30. ro-

¹ „Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-51-037405“.

² Ako príklad práce podrobne analyzujúcej celé Keynesovo dielo a vyzdvihujúcej jeho prednosti možno uviesť monografiu P. Davidsona „John Maynard Keynes“ (2007). Príkladom publikácie, ktorá nenašla

koch minulého storočia pred masovou, dlhotrvajúcou nezamestnanosťou, obrazne povedané, s prázdnyimi rukami – ponúkla alternatívnu makroekonomickú teóriu a nový súbor teoretických nástrojov na skúmanie hospodárskej politiky, ako aj vonkajších šokov. P. Samuelson považuje za kľúčové dve Keynesove tvrdenia. Prvým je tvrdenie, že je možné, aby v trhových ekonomikách pretrvávala vysoká nezamestnanosť a nedostatočne sa využívali výrobné kapacity. Ďalej tvrdil, že fiškálna a monetárna politika vlády môže ovplyvniť output a tým znížiť nezamestnanosť a zmierniť ekonomický pokles.

Keynesove návrhy mali veľký ohlas a vyvolali mnohé spory a diskusie, ktoré neutíchli ani v novom storočí. Je pravda, že keynesovská ekonómia už nemá také postavenie ako napríklad v 60. rokoch 20. storočia. Zaslúžili sa o to nové teoretické prístupy, zahŕňajúce faktory ponuky a očakávaní (aj keď na tomto poli prišiel s priekopníckymi myšlienkami už Keynes) a alternatívne názory na dynamiku miezd a cien. „Hoci v súčasnosti len málo ekonómov verí, že činnosť vlády dokáže vylúčiť ekonomické cykly, ako to kedysi sľubovali keynesovská ekonómia, od čias veľkého Keynesovho objavu ani ekonómia, ani hospodárska politika už nie sú také ako predtým“ (Samuelson – Nordhaus, 2000, podčiarkol J. I.)

Podobne ako v minulosti, aj v súčasnosti sa ekonómovia rozchádzajú v názoroch na interpretáciu Keynesovej ekonómie a na chápanie Keynesových teoretických inovácií. Spory sa napríklad týkajú všeobecnosti Keynesovej teórie, pôvodnosti Keynesových myšlienok, statického charakteru Keynesovej analýzy a pod. Ako príklad jedného prístupu k hodnoteniu Keynesovho nového systému (new framework) uvádzame hodnotenie D. Laidlera (2008), ktorý nepatrí medzi keynesovcov. Laidler uvádza, že Keynesov systém zahŕňa tri hlavné zložky: teóriu zdôrazňujúcu úlohu očakávaní pri tvorbe investičných rozhodnutí, teóriu dopytu po peniazoch, ktorá vysvetľuje, prečo úroková sadzba nemôže koordinovať investičné rozhodnutia s rozhodnutiami o tvorbe úspor a teóriu objasňujúcu vzťah spotreby a úspor implikujúci sám seba obmedzujúci multiplikačný proces (self limiting multiplier process). Ponechajme bokom, či táto interpretácia skutočne vystihuje jadro Keynesovho systému. Laidler k tejto charakteristike dodáva, že každá z týchto teórií existovala už pred rokom 1936, teda pred Všeobecnou teóriou. Keynesova zásluha spočívala podľa neho v tom, že ich spojil do systému. To je síce pravda, ale Keynesov prínos bol predsa len ďaleko významnejší, pretože spomínané teoretické prístupy, ktoré už existovali, podstatne obohatil (čo platí najmä o teórii peňazí) a urobil z nich účinný nástroj na analýzu ekonomických procesov sprevádzajúcich Veľkú depresiu. Nemožno predsa zabúdať, že každé skutočne vedecké poznanie je zložitý kumulatívny proces, ktorého kontinuitu skvele vystihuje Newtonov výrok, citovaný P. Samuelsonom, že „vedec vidí ďalej ako je predchodcovia, nakoľko stojí na pleciach predchádzajúcich veľikánov“. Podobne ako Newton, aj Keynes videl oveľa ďalej ako jeho predchodcovia a jeho teoretický systém (a otázky, ktoré nastolil) dal mnohé podnety k ďalšiemu rozvoju ekonomickej teórie.

Aj Keynes predvídal, že jeho „všeobecná teória“ sa nestretne s jednoznačným súhlasom. V predslove k anglickému vydaniu svojho životného diela uviedol: „Tí, ktorí sú horlivými stúpenkami toho, čo budem nazývať 'klasickou teóriou', budú zrejme kolísať medzi názorom, že sa celkom mýlim a názorom, že nehovorím nič nové“ (Keynes, 1963). L. Klein, nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu, si v tejto súvislosti kladie otázku: „Povedal Keynes skutočne niečo nové?“ Keynes podľa neho nepochybne povedal niečo celkom odlišné v porovnaní s tým, čo väčšina ostatných ekonómov v tom čase hovorila. Nie je však ťažké nájsť mnohé z týchto myšlienok v staršej ekonomickej literatúre. „Každý prvok Keynesovho systému sa v skutočnosti niekde v literatúre niekedy diskutoval. Žiadny jednotlivý ekonóm však nikde

v Keynesovom diele nič iné ako omyly, môže byť zasa zborník „Kritici keynesovskej ekonómie“ vydaný H. Hazlittom v roku 1960.

nerozpracoval úplný a determinovaný model založený na 1. sklone k spotrebe (úsporám); 2. hraničnej efektívnosti kapitálu a 3. preferencii likvidity“ (Klein, 1961).

Keynesovstvo má mnohé významy. Často sa užíva nielen na označenie určitého ekonomického systému, ale aj ako nálepka na označenie politickej filozofie, ktorá ovplyvňovala mnohé západné krajiny po druhej svetovej vojne zhruba do polovice 70. rokov.³ Jej súčasťou bola najmä zmiešaná ekonomika a štát blahobytu, ktoré boli protipólom „reálneho socializmu“. Z hospodárskopolitického hľadiska sa keynesovstvo používalo v užšom zmysle, jeho hlavným obsahom bola makroekonomická politika zameraná na stabilizáciu ekonomiky a udržanie nízkej úrovne nezamestnanosti. Značná časť keynesovcov (najmä amerických) hľadala „inšpiráciu“ aj v neoklasickej ekonómii. Tak vznikla tzv. neoklasická syntéza (neokeynesovstvo), pri zrode ktorej stáli najmä P. A. Samuelson a Don Patinkin. Hyman P. Minsky uviedol, že práve táto forma keynesovstva mala silný vplyv na hospodársku politiku. „Dnešná štandardná ekonomická teória je z väčšej časti výtvorom rokov po druhej svetovej vojne. Integruje niektoré aspekty Keynesových teórií so staršou klasickou analýzou, o ktorej Keynes veril, že ju nahradil. Táto neoklasická syntéza je teraz sprievodcom hospodárskej politiky“ (Minsky, 1986). Neoklasická syntéza podľa Minského neakceptovala základný Keynesov záver o vnútornej nestabilite kapitalistickej ekonomiky.

Väčšina ekonómov, ktorí sa označujú za keynesovcov, pokladá za jadro Keynesovej Všeobecnej teórie *teóriu efektívneho dopytu*, ktorý určuje skutočný objem zamestnanosti a výšku národného dôchodku (outputu).⁴ V súvislosti s efektívnym dopytom si všimneme regulovanie dopytu (demand management) a problém rozpočtového deficitu. Treba zdôrazniť, že regulovanie dopytu nemožno spájať iba s Keynesom. Regulovanie dopytu (ktorého významnou zložkou sú vládne výdavky) sa využívalo v 30. rokoch v mnohých krajinách bez toho, že by sa vlády inšpirovali Keynesom (Iša, 1985). Ako príklad možno spomenúť aspoň USA (Rooseveltov Nový údel)⁵ a nemecko po príchode Hitlera k moci.

Aj keď Keynesove názory na hospodársku politiku sa vyvíjali, len veľmi malé zmeny znamenali jeho názory na deficitné financovanie. Od konca 20. rokov minulého storočia až do svojej smrti Keynes podporoval využívanie verejných prác na stimulovanie agregátneho dopytu v určitých fázach a cyklu. To však neznamenalo automaticky podporu vládnych deficitov. Nová výstavba bytov alebo investície do dopravnej infraštruktúry predstavovali podľa neho kapitálové projekty, ktoré vytvárajú tok dôchodkov schopných splatiť všetky peniaze, ktoré sa vypožičali na financovanie tejto výstavby. Také výdavky by sa preto mali objaviť v kapitálovom rozpočte, čo znamená, že by neovplyvnili regulárny vládny rozpočet, resp. vládny deficit. Značná časť Keynesovho boja s ministerstvom financií sa preto týkala nových procedúr účtovania, ktoré by umožnili, aby také projekty mohli uskutočniť bez nevyrovnaného rozpočtu.

Vo svojej opozícii proti rozpočtovým deficitom vlády Keynes pokračoval až do konca svojho života. Pri svojej práci na Bielej knihe o plnej zamestnanosti (1944) a na Ankete o

³ V tejto súvislosti možno pripomenúť známy výrok prezidenta Nixona, ktorý v roku 1971 dokonca vyhlásil „teraz som keynesovec“. Tento obrat súvisel so sériou radikálnych hospodárskych opatrení, ktorými Nixonova administratíva reagovala na obrovské ťažkosti americkej ekonomiky vedúce okrem iného k pádu bretonwoodského menového systému.

⁴ „Veličinu D v priesečníku funkcie celkového dopytu s funkciou celkovej ponuky budeme nazývať *e-fektívnym dopytom* (the effective demand). Ďalšie kapitoly sa budú prevažne venovať skúmaniu jednotlivých činiteľov, od ktorých obidve tieto funkcie závisia, pretože práve v tom je jadro všeobecnej teórie zamestnanosti, ...“ (Keynes, 1963).

⁵ S myšlienkou využiť rozpočtový deficit prišla skupina ekonómov (Laughlin Currie, Leon Henderson, Isador Lubin) sústredených okolo Harry Hopkinsa, ktorý bol administrátorom Nového údela a neskôr ministrom obchodu.

národnom dlhu (1945) opakovane zdôrazňoval, že odmieta deficity v normálnom rozpočte. Keynes tiež nikdy nepodporoval názor, zvyčajne spájaný s mladými keynesovcami, že menová politika nie je efektívna. Keynes nebol veľmi nadšený ani štátom blahobytu (aj keď ho neodmietal) a nikdy nepatril k blízkym spolupracovníkom Beveridgea, ktorý sa týmito otázkami zaoberal. Pre Keynesa bola najdôležitejšou otázkou politika na zabezpečenie plnej zamestnanosti.

Vzniká teda otázka, ako vlastne došlo k tomu, že keynesovskú ekonómiu začali spájať s politikou (ako napríklad s fiškálnym jemným doladovaním), ktorú Keynes jasne odmietal? Zaslúžili sa o to tak niektorí keynesovci, ako aj Keynesovi kritici, ktorí prispeli k tvorbe rôznych mýtov. Jedným z tých, ktorí spojili svoju interpretáciu Keynesových názorov so svojimi vlastnými hospodárskymi odporúčaniami o deficitnom financovaní bol americký keynesovec Alvin Hansen. Je trocha paradoxné, že Hansenova práca *Sprievodca ku Keynesovi* (1953), ktorá inak prispela k rozšíreniu Keynesových myšlienok v USA, zároveň pomáhala vytvárať predstavu, že Keynes vlastne podporoval deficitné financovanie. K tvorbe mýtov prispelo aj to, že názory niektorých mladých keynesovcov (napr. J. Meadea), ktorí spolupracovali s Keynesom, sa začali chápať ako názory samého Keynesa.⁶ „Keynesovstvo sa stalo hospodárskou politikou keynesovcov, nie samého Keynesa“ (Backhouse – Bateman, 2008). Tento rozdiel sa pokúša objasniť aj zaujímavá práca A. Leijonhufvuda o keynesovskej ekonómii a ekonómii Keynesa (Leijonhufvud, 1968). Neprekvapuje, že k rôznym mýtom a skresleniam Keynesových názorov výdatne prispeli aj Keynesovi kritici (napr. F. A. Hayek, J. Buchanan), ktorí často písali o keynesovstve, ako keby presne odzrkadľovalo názory samého Keynesa.

V ekonomickej teórii spočiatku prevládla taká interpretácia Keynesovho odkazu, ktorá sa usilovala o prispôbenie Keynesovej makroekonómie neoklasickej ekonómii. Výsledkom bola tzv. *neokeynesovská ekonómia* označovaná aj ako neoklasická syntéza.⁷ Tento smer dosiahol svoj vrchol v 60. rokoch minulého storočia v podobe tzv. novej ekonómie. Napriek tomu, že poprední neokeynesovci sa usilovali prekonať krízu, do ktorej sa neokeynesovská teória i hospodárska politika dostali v 70. rokoch 20. storočia (a prispeli k objasneniu novej ekonomickej choroby – stagflácie), do popredia sa dostali nové smery v keynesovstve. Jedným z nich je *nové keynesovstvo* (New Keynesianism), ktoré získalo značnú popularitu v 80. rokoch 20. storočia.⁸ Nové keynesovstvo odmieta neoklasický predpoklad o bezprostrednom, okamžitom charaktere adaptačného trhového mechanizmu. Rovnováha sa podľa nich neobnovuje okamžite po tom, čo je ekonomický systém vystavený šokom, aj keď je správanie ekonomických subjektov racionálne (alebo takmer racionálne), pretože relatívne ceny môžu zostať nepružné v dôsledku množstva systémových nedokonalostí. Spoločným znakom nového keynesovstva, ktorého významnými predstaviteľmi sú napríklad J. Stiglitz, N. G. Mankiw, D. Romer, G. Akerlof a J. Yellen, je nový prístup k teoretickému zdôvodneniu nepružnosti cien a miezd. Noví keynesovci vytvorili okrem iného nové modely trhu práce vysvetľujúce existenciu mzdovej nepružnosti a teda aj nezamestnanosti teóriou insider – outsider, teóriou implicitných kontraktov a teóriou efektívnych miezd. Osobitný význam pripisujú noví keynesovci, ktorí rozpracovali mikroekonomické základy mzdovej a cenovej nepružnosti, asymetrickým informáciám a aktívnej monetárnej politike.

⁶ Na úrovni ekonomickej teórie prispel k skresleniu Keynesových názorov aj model IS-LM (J. Hicks, A. Hansen).

⁷ K jej hlavným predstaviteľom patria A. Hansen, F. Modigliani, P. A. Samuelson, J. Tobin, R. M. Solow – s výnimkou Hansena ide o nositeľov Nobelovej ceny.

⁸ Pojem nové keynesovstvo sa prvýkrát objavil u Jamesa E. Meadea (1907 – 1995), nositeľa Nobelovej ceny za ekonómiu z roku 1977, ktorý v 30. rokoch patrilo do známeho Keynesovho Cambridgeského krúžku. Významný bol Meadov prínos najmä k teórii stagflácie, k neoklasickej teórii ekonomického rastu, teórii medzinárodného obchodu a k rozpracovaniu systému národných účtov.

V polovici 90. rokov minulého storočia sa objavila nová neoklasická syntéza (NNS) kombinujúca dynamický rámec teórie reálnych ekonomických cyklov s dynamickými cenovými modelmi nových keynesovcov. Kľúčovou myšlienkou tohto prístupu je postulát, že v dlhom období sú peniaze neutrálne, v krátkom období však existuje určitá nominálna rigidita vyplývajúca zo správania firiem pri tvorbe cien (a odborov pri tvorbe miezd). NNS sa odlišuje od starej neoklasickej syntézy v tom, že tento model je plne dynamický, opiera sa o mikroekonomické základy, a rovnováha je nedokonale konkurenčná (imperfectly competitive).

Ďalším smerom je *postkeynesovstvo*, ktoré sa začalo rozvíjať už v 50. rokoch minulého storočia. Tento samostatný prúd v keynesovstve sa od svojho vzniku usiluje dokončiť revolúciu v ekonomickom myslení, ktorú v 30. rokoch začal J. M. Keynes. Postkeynesovská ekonómia sa často (a právom) pokladá za disidentskú školu v makroekonómii založenú na osobitnej interpretácii Keynesovej teórie rozpracovanej v Rozprave o peniazoch, Všeobecnej teórii a v Keynesových článkoch napísaných po vydaní Všeobecnej teórie. Postkeynesovci dokazujú, že neoklasická interpretácia Keynesa je zavádzajúca, skresľujúca, a okrem toho venujú pozornosť aj dôležitým otázkam, ktoré Keynes zanedbal – napríklad rozdeľovaniu dôchodkov, sociálnym konfliktom, ekonomickému rastu a inflácii. Pre postkeynesovcov je charakteristické, že ich prístup spája metodológiu, teóriu a hospodársku politiku. Postkeynesovská ekonómia skúma správanie a hlavné vývojové tendencie súčasnej kapitalistickej ekonomiky s nedokonalou konkurenciou na trhoch s prevahou oligopolistických štruktúr, rozvinutými peňažnými a úverovými inštitúciami, odbormi a pod.

Jadrom postkeynesovskej ekonómie je zásada efektívneho dopytu, podľa ktorej output a zamestnanosť sú obmedzené skôr dopytom ako ponukou. Keynesovo posolstvo možno podľa postkeynesovcov, ktorí sa v súčasnosti usilujú vytvoriť ucelenú postkeynesovskú syntézu, zhrnúť takto: 1. output a zamestnanosť sa určujú na trhu produktov a nie na trhu práce; 2. existuje nedobrovoľná nezamestnanosť; 3. zvýšenie úspor nevedie automaticky k ekvivalentnému vzostupu investícií; 4. peňažná ekonomika sa zásadne odlišuje od ekonomiky s naturálnou výmenou; 5. kvantitatívna teória peňazí platí iba pri plnej zamestnanosti, faktory vedúce k rastu nákladov však môžu vyvolať infláciu oveľa skôr, než sa tento stav dosiahne; 6. kapitalistické ekonomiky poháňa „živočíšny pud“, ktorý určuje investičné rozhodnutia (King, 2008). Netreba, prirodzene, zabúdať na úlohu očakávaní a nestabilitu kapitalistickej ekonomiky.

Postkeynesovská ekonomická teória vedie k záveru, že Sayov zákon neplatí a kapitalizmus za normálnych podmienok nedosiahne a neudrží plnú zamestnanosť bez vládnych intervencií. Preto postkeynesovci zdôvodňujú systematické využívanie monetárnej a fiškálnej politiky na regulovanie agregátneho dopytu a cenovú a dôchodkovú politiku pri kontrole reštrikčnej menovej politiky.⁹ Pomerne málo rozvinutou oblasťou je však postkeynesovská mikroekonómia.

Pokiaľ ide o postkeynesovskú hospodársku politiku, základom monetárnej a fiškálnej politiky je princíp efektívneho dopytu. Uprednostňujú silnú vládu, ktorá môže skôr stabilizovať ekonomiku a zabezpečiť plnú zamestnanosť. Sú presvedčení, že hlavným jadrom makroekonomických problémov nie sú trhové nedokonalosti a s nimi spojené nepružné mzdy a ceny. Odmietajú aj defláciu, ktorú pokladajú za kontraproduktívnu a patria ku kritikom rastúcej nerovnosti a sociálnej nespravodlivosti. Postkeynesovci odmietajú neoliberalnú politiku, čo sa vzťahuje aj na kritiku tzv. Washingtonského konsenzu.

⁹ Postkeynesovstvo predstavuje pomerne heterogénny smer ekonomického myslenia, ktorý sa často rozdeľuje na taliansko-cambridgeskú školu (J. Robinsonová, N. Kaldor, L. I. Pasinetti, J. A. Kregel a ďalší) a americkú školu (S. Weintraub, P. Davidson, A. Eichner, H. P. Minsky a ďalší).

Postkeynesovský prístup k monetárnej politike sa rozvinul v opozícii k monetarizmu a politickým odporúčaniam novej klasickej makroekonómie. Postkeynesovci dokazujú, že peniaze sú endogénne a peňažná zásoba nie je kontrolovateľnou premennou a efektívnym nástrojom monetárnej politiky, ktorá má naopak fungovať prostredníctvom (krátkodobej) úrokovej sadzby kontrolovanej centrálnou bankou. Požadujú oživenie cenovej a mzdovej politiky pri boji s infláciou, pričom sa má venovať osobitná pozornosť cenám aktív a krehkosti finančných inštitúcií. Už dávno pred súčasnými krízovými otrasmí finančného sektora považovali (najmä Minsky, 1986) za vážny problém kapitálový trh, trh nehnuteľností, rastúce zadlženie domácností a firiem, ktoré vyžadujú naliehavé riešenia. Postkeynesovci osobitne kritizujú politiku vysokých úrokových sadzieb uplatňovanú Európskou centrálnou bankou a upozorňujú na možné negatívne dôsledky toho, že v eurozóne neexistuje inštitúcia veriteľa poslednej inštancie.

Pokiaľ ide o fiškálnu politiku, nazdávajú sa, že aj ju by mal ovládať princíp efektívneho dopytu, nemal by sa teda absolutizovať vyrovnaný rozpočet. Preto tiež považujú Pakt stability a rastu, prijatý Európskou úniou, za „recept“ na stagnáciu a labilitu ekonomiky. Viaceré postkeynesovské odporúčania sa vyznačujú prílišným radikalizmom, ktorý zrejme oslabil ich vplyv v ekonomickom myslení.

Nemožno pochybovať, že hypotekárna kríza, ktorá vznikla v USA a vyvoláva finančné otrasy aj v ďalších krajinách vrátane európskych, hlboko ovplyvní nielen vývoj postkeynesovstva a nového keynesovstva, ale aj ďalšie smery ekonomického myslenia.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. DAVIDSON, P.: *John Maynard Keynes*. New York: Palgrave MACMILLAN. 2007.
2. DURLAUF, S. – BLUME, R. (eds): *The New Palgrave Dictionary of Economics, Second Edition* (Backhouse, R. – Bateman, B.; Laidler, D.; Patinkin, D.; King, J.). London: Macmillan Publishers Ltd. 2008.
3. HANSEN, A.: *A Guide to Keynes*. New York: McGraw-Hill. 1953.
4. HAZLITT, H. (ed): *The Critics of Keynesian economics*. Princeton: D. Van Nostrand Company, Inc. 1960.
5. IŠA, J.: *Koniec "keynesovskej revolúcie"?* Bratislava: Pravda. 1985.
6. IŠA, J.: *Nicholas Kaldor a postkeynesovstvo: teoretická a hospodárskopolitická alternatíva neoklasickej ekonómie*. Ekonomický časopis, 2006, 54, č. 9, s. 853 – 869.
7. KEYNES, J. M.: *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz*. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1963.
8. KLEIN, L.: *The Keynesian Revolution*. London: Macmillan & Co Ltd, 1961.
9. LEIJONHUFVUD, A.: *On Keynesian Economics and the Economics of Keynes*. London: Oxford University Press, 1968.

10. MINSKY, H. P.: *Stabilizing an Unstable Economy*. New Haven: Yale University Press, 1986.
11. ROTHEIM, R. J. (ed.): *New Keynesian Economics/Post Keynesian Alternatives*. New York: Routledg.
12. SAMUELSON, P. – NORDHAUS, W.: *Ekonomía*. Bratislava: Elita, 1998.

Kontaktné údaje

Doc. Ing. Jan Iša, DrSc.
Ekonomický ústav SAV
Šancova 56
811 05 Bratislava
Slovensko

Tel.: + 421 2 /52495453, klp. 129
E-mail.: jan.isa@savba.sk
www.ekonom.sav.sk